

O kólik čúdež je otròk nedolžen!
Naj človek tudi zadnjo kál krepósti
V nemirni duši zlóbnó je zatrl,
Naj mu v prevári britki vže v mladósti
Ljubezni čút do bližnjika zamrl,

Če béden vero vsò v človeštvo je izgubil —
Kot nékdaj v boljših dnéh otròka bo-še ljubil.

O kólik čúdež je otròk nedolžen!
Kot božji dih je njemu čista duša,
Temní je niti jedna pòdla strast,
Nebeških rádoti sladkóst okuša,
Neznana ji je zemska slava, čast, —

Gorjé, kdor bi razdjál ta dušni ràj detinski, —
Potòpi v dnò morjá zločinca kamen mlinski!

O kólik čúdež je otròk nedolžen!
Z nijednim grehom on Bogá ne žáli,
Prijatelj, brat mu je vès zemski rod,
Pognále v njem še niso grešne káli —
Zató slovesno vélel je Gospod:

Če ni kot ta otròk vesoljni rod človeški,
Na veke mu zaprt uhòd je v ràj nebeški!

O kólik čúdež je otròk nedolžen!
Zató otròk postani, kdor preráno
Izgubil srečo je detinskih let —
In mir nekđánji v srce razbrzdáno
Z otroško srečo se naséli spet, —

Potèm otròk kedàj nebeškega Očeta
V presladko prejmeš last na vek — nebesa sveta.

—*—

Jos. Volc.

Nesreča nikoli ne spi.

I.

z gajske šole so se vsuli pred dvema zimama ob pol štirih popóludne otroci: najprej učenke, nekaj pozneje pa dečki. In kar čuditi se je bilo, kako lepega vedenja se naučé nekateri učenci v šoli, katerih sicer ni drugega, kakor skakanje in tekanje, nagajanje in prerivanje pa upitje. Posebno ta dan je bilo dvakrat neumljivo, da ni napravil ta ali óni képe ter je hudomušno zadegal v továriša, ko je bil tako lepo južen sneg in skoro nič mraz. Toda šola je šola, v kateri se marsikaj izvé, tudi to, da se nikakor ne spodobi képati se sredi ceste, kjer bi lahko priletela kepa na okno obcestne hiše ali na ljudi, ki hodijo po svojih opravkih. Ta nauk je sicer lep in resničen, vender bi ga utegnil marsikdo pozabiti, zato gleda navadno gospod učitelj za učenci, ki hodijo kajpada vsi lepo mirno in počasi. Ko

se pa skrijejo za prvo hišo na ovinku vže bolj proti koncu vasi, takrat se pa najporédnejši ozró, ni li kje kake nevarnosti, potem pa — hopsasa! hopsasa! saj nismo več v šoli, ampak zunaj vasi mej samim poljem.

Tako je bilo tudi tisti dan pred dvema zimama. Ko so se poizgubili domači gajski šolarji po svojih doméh ter oddaljenéjši dospeli na polje, začelo se je za slednje še le pravo življenje.

„No, sedaj smo pa brez skrbij! Gajci nas ne vidijo, ki bi nas précej zatožili v šoli — seveda nevošeljivi so nam: sami se nikoli ne smejo képati, ker so vedno gospodu učitelju pred očmi — kar je pa nas, i nù, radi si malo okrajšamo dolgo pot.“ Takó je govoril Gradišnikov Jurij, največji in najnagajivejši učenec popóludanske šole, ter stiskal debelo képo snega, potem pa jo je vrgel za deklicami, ki so bile kakih trideset korakov spredaj. Padla je ravno préd nje. To so se je ustrašile ter zagnale vrišč in krik, kakor bi se bilo podrló pol svetá! Nekaj jih je steklo naprej, druge so skočile na kraj ceste, najpogúmnejše pa so se obrnile ter jele oštevati Jurija, kateri se jim je poredno smijal in delal novo kepo. Pa menite, da se je Jurij kaj zmenil za kako besedo? Kaj še! Še večje kepe je lučal za njimi. Drugi dečki pa tudi niso samó gledali — zakaj kepanje je nalezljivo — in kmalu je bila, dejal bi popolna vojska, ker so se tudi nekatere deklice postavile dečkom v bran. No, saj lahko verujete, da je moralo biti kaj prav posebnega, če se je še Ščinkovčev Peter razvnel ter se jel kepati, ki je bil vender vedno miren in pohleven kakor jagnje. A ta dan ni odnehal, da-si mu je Žličarjeva Anica, ki je z Ratarjevo Malko nekoliko zaostala za tovarišicami, s kepo odbila pokrivalo z glave. To ga je še le razdražilo, da je stekel za njima.

„Peter, nikári! saj te Anica ne bode več kepala,“ prosila ga je Malka, ki se je strašno bala mrzlih kep. A Peter je ni uslišal, marveč uprav namerjal, da vrže kepo ravno vánjo. Malka z Anico je bežala pred njim ter gledala nazaj, da bi se umaknila, kadar bi Peter vrgel. Toda ni se ji posrečilo; kepa ji je priletela naravnost na život.

„O joj! Anica, pomagaj!“ zakričala je ta hip tako silno, kakor bi jo bil prestrelil s krogeljo ter se mahoma sesedla.

„Jeden sovražnik je vže mrtev,“ ponorčeval se je Peter in nekateri drugi so mu pomagali.

„Malka, ne bodi vender tako boječa ter vstani, da se ti ne bodo posmehovali,“ tolažila je Anica svojo prijateljico; a le-tá je le vzdihovala ter se ni ganila in tudi ne odgovorila. Še le za nekaj časa, ko jo je jela Anica vzdigovati, zastokala je še silneje: „Nè, nè! nè me premikati, joj, moja noga!“

Sedaj pa je zapazila Anica, da leži Malka nad malim mostičem, kateri vodi čez jarek s polja na cesto, in da ima desno nogo globoko v jarku, ker je bila ravno tam jednega trama polovica odlomljena. Seveda sneg je pokrival mostič in učenki nista videli, da je nevarno tjà stopati; pa če bi tudi snega ne bilo, saj Malka ni imela časa gledati pod noge, ker se je nazaj obrnjena ogibala Petrove kepe.

„O Marija nebeška, če si je Malka nogo zlomila!“ zakričala je Anica prestrašena. „Pomagajte!“

Kakor bi bil odrezal, tako naglo se je umirila večina kepačev; vsi poparjeni so tekli na mesto, kjer je ležala Malka — zares z zlomljeno nogo.

„Kdo te pa je, Malka?“ poizvedoval je Gradišnikov Jurij. „Takòj ga povajlam v snegu.“

„Peter, ti so jo — le stoj!“ izdala je Petra Žličarjeva Anica, ki je jokala ob Malki.

Slaba bi se bila godila tedaj Petru, Jurij ga je namreč vže držal za roko, mnogo pa jih je kričalo: „Le ga, le ga, le dobro ga daj!“ Toda sedaj se je zasmilil Malki, zato je poprosila: „Jurij, nikári! Saj me od kepe nič ne boli, samó noga.“ Pa je vnovič zajokala.

Poleg tega je še tačas pridrčal Jurijev oče s sanmi iz mlina gredé mimo otrok ter ustavil konja, ker je bila polna cesta otročjega drobiža misleč, da bi šli radi k njemu na saní.

„Ali se mi ne poberete s pota! Saj se ne bo nihče peljal, nè, le hitro s pota!“ Tako jih je nalašč podražil, saj drugače jih je vselej naložil, kolikor jih je le mogel. Ko je pa izvedel, kaka nesreča je zadela Ratarjevo Malko, položil je samó njo na prazne vreče poleg sebe, druge je pa vse odgnal.

„Kolikokrat sem vže dejal — pa vse zamán! — da boste kdaj komu kaj naredili, ker ste tako neugnani! Pa tá-le naš je vedno najnespametnejši. Vem, da si ti začel!“ Takó je ošteval vse od kraja in še posebej Júrija.

„Vaš, vaš!“ pritrjevali so mu nekateri, katerim se je začel smiliti Ščinkovčev Peter, jokajoč odločen od drugih. Siromak ni nameraval nič hudega, samó nekoliko napoditi je hotel deklici, pa se je zgodila taka grôzna nesreča! Kar vedno mu je hodila pred oči Malka, ki se ne more opreti prav nič na desno nogo; in ni se mogel iznebiti te podobe, da-si je zamižaval. Ubogi Peter!

II.

„Kje se neki danes Peter mudi, da ga ni iz šole?“ popraševala se je Ščinkovka tisto popóludne pogledavši na uro, katere kazalec se je bil vže precej daleč pomaknil čez četrto. Od ure pa ji je ušel pogled skozi okno na cesto, po kateri bi kil imel priti Peter. „A, sedaj bode pa vsak čas tukaj, drugih je vže cela kôpa tam-le pri Ratarjevih. Toda, kaj pa imajo? Kaj prekladajo s saní? Ni li to Malka?“

Rekši je šla radovedno iz hiše ter stopala urno proti Ratarjevim, kamor ji ni bilo treba daleč hoditi. Prav takrat, ko je dospela blizo saní, prikazala se je na hišnem pragu tudi Ratarica. In sedaj sta izvedeli dve materi nakrat prežalostno novico: Malkina je glasno zaplakala uzrši pohabljeno hčer bridko pa je tudi zajokala Petrova, ker je bil njen ljubljeneec kriv take nesreče. Težko je določiti, kateri je bilo huje! Zakaj Malkina nesreča je bila sicer vidnejša in zato nje mati silno žalostna, a Petrovo mater je nepopisno bolelo srce, ker je bil uprav njen Peter to zakrivil.

Toda, kje je Peter? Sedaj še le ga je pogrešila mati.

„Kje pa je Peter, nesrečni naš Peter?“ popraševala je šolarje, ker ni nikjer ugledala svojega sina.

„Pa res, kje je ostal Peter?“ spogledovali so se tudi otroci med seboj. „Ves čas je šel za nami, kam je izginil sedaj? Kaj ni šel domóv? — Najbrž je vže domá. Domá bode, domá.“

In Ščinkovka se je vrnila domov, da bi s Petrom skupaj točila solzé. A Petra ni bila nikjer.

„Kaj, Peter še ni prišel iz šole, Tona?“ nagovorila je najprej hčer v veži.

„Ali si kaj videl Petra?“ poizvedovala je pri hlapci na dvorišči. Toda vsi: hči, hlapec, pozneje tudi mož — vsi so ji odgovarjali: „Nè, nič.“

„Sedaj si pa domov ne bode upal,“ jela je tarnati mati ter jim razložila, kaj se je bilo pripetilo.

„Ej, tako pameten je pa menda vže, da se ne bode bal domov, saj Malke ni poškodoval nalašč. Kolikokrat je vže kdo vrgel kako kepo, pa zato ni zlomil nikomur noge. Kar je, sedaj je: predrugačiti se ne dà nič. Le potrpite, Peter se vže vrne, kam pa hoče v mrazu in snegu?“ Tako je tolažil in precej potolažil oče sebe in družino. Toda varal se je. Stemilo se je vže, veter se je presukal in jela je piskati strašno ostra burja okrog oglov, naredila se je ščasoma črna noč, večerja je vže stala na mizi, po Petru so popraševali vže povsodi ter ga iskali po vsi vási — a ni bilo o njem nikjer ne duha ne sluha.

„Presneti otrok vender, kam se je neki vtaknil, da ima človek take skrbi zaradi njega!“ hudoval se je po malem oče ter velel, naj gredó kar večerjat, češ, iz tal ga ne moremo izkopati, če ga ni. Mati pa ni mogla večerjati. Pokusila je sicer, a brž položila žlico na mizo ter odšla k Ratarjevim, kjer so imeli tudi prežalosten večer. Malka, kateri je začela noga močno otekati ter se razbolevati, stokala je na postelji, drugi so pa trpeli zato, ker bi ji bili radi pomagali, pa ji niso mogli.

„Dober večer, kako je vže kaj Malki?“ izpregovorila je Ščinkovka vstopivši.

„Čedalje bolj jo boli. Jutri na vse zgodaj pojde kdo po zdravnika. O, kako je hudo, če je bolnik pri hiši,“ potožila je Ratarica.

„Moj Bog in Gospod, našega pa ni od nobene strani — pomislite, še sedaj ga ni domov. Kar bojim se zánj v takem vremenu. Da se je to naredilo!“ pravila je zdihujoč ter zajokala, za njo pa Ratarica — —

„Bog vže vé, zakaj je to pripustil,“ oglasil se je Ratar, kateremu je bilo pač hudo, toda solzâ ni mogel gledati; „kaj bi jokali? Malki se bode noga pozdravila, vaš se pa tudi ne bode izgubil, saj ni tako majhen.“

Petrova mati se je nekoliko umirila ob teh besedah ter šla domov, upajoč, da je morda Peter vže domá. Pa ga le še ni bilo. — Odvečerjali so, odmolili — tudi Petra so se spomnili v molitvi — in radi bi bili šli počivat, toda skrb, kje je Peter, ni jim dala mirú.

„Še jedenkrat malo poglejmo okrog hiše; po mojih mislih ne bode daleč,“ nasvetoval je hlapec, ki je najnerajši čakal. In res je zalotil v svislih Petra, ki je mraza kar trepetal.

„Zakaj pa ne prideš v hišo?“ očital mu je na lahno oče, „saj te ne bode nihče snedel.“

„Še prehladil se bodeš! — Tona, prinesi mu brž skledico gorkega mleka. — Kako vender, da si se danes kepal in tako nesrečno naletel?“ pa mu je govorila mati. — In Peter? Tresel se je mraza in strahú ter — jokal.

„No, le nikari se ne boj; nalašč tega nisi storil, to je bila zgolj nesreča — saj ne bode nič hudega. Zdravnik bode naravnal Malki nogo, pa bode zopet hodila.

Kar brž večerjaj.“ Tako je tolažila mati zares tolažbe potrebnega Petra. Vtepel si je bil namreč v glavo nesrečno misel, da ga bodo vzeli orožniki ter ga zaprli. In orožnikov se je on vže od nekdanj neznanstvo bal, da-si sam ni vedel zakaj.

Naslednji dan je bila zopet šola. Toda Petra ni bilo spraviti od doma, še iz hiše si ni upal. „Ne grem, pa ne grem,“ branil se je; „v šoli me bodo zaprli ter izročili orožnikom.“

„Pojdem pa jaz s teboj, da pojasnim gospodu učitelju, kako je bilo,“ pogovoril ga je komaj oče ter ga vèdel v šolo. In res se ni zgodilo Petru v šoli nič hudega. Gospod učitelj je samó pokazal na Malkini nezgodi, kako lahko se pripeti po neprevidnosti velika nesreča, a Petru ni rekel žal-besede. Vender le-tá si je izmislil kmalu nov strah. Zdravnik je namreč prišel k Malki, Peter pa je sklepal také-le: „Sedaj je zdravnik natanko pregledal nogo, potem me bode pa ovadil.“ In kar med ljudmi mu ni bilo obstanka. Če je le mogel, skril se je kam.

Nekoč je tičal skoro celo popóludne pod skednjem, dokler ga niso našli na pol premrtega in premrazenega. Takrat se je tako močno prehladil, da je obolel in moral v posteljo. Tu pa mu je bilo malone neznosno. Včasih se mu je namreč zazdelo, da čuje stopinje orožnikov, a skriti se ni mogel. In tak strah se mu je često ponavljal, vzlasti kadar se mu je nekoliko blédlo. Še le gospod katehet ga je pomiril, ki ga je prišel tolažiti. Dejal ga je tudi v sveto olje ter ga pripravil za neznanó pot v večnost, če bi mu je bilo treba nastopiti, zakaj bil je zeló nevarno bolan. A odslej se ni več bal orožnikov. Samó Ratarjevo Malko bi bil še rad prosil odpuščenja. Toda kako? On ni mogel k nji, ona pa ne k njemu.

Posredovala je zatoraj njegova dobra mati, ki je šla povedat Malki, kaj želi Peter. Tej se je ubožec zeló smilil, ker je toliko trpel zaradi nje, zato mu je sporočila, da ni čisto nič huda nanj in da bo molila zanj, naj mu dobrotni Bog zopet podeli ljubo zdravje.

Peter je bil ves srečen, da je vse poravnano. In ker ga niso več nadlegovale grozeče podobe, boljšalo se mu je tudi zdravje, in pa Malkina molitev mu je izvestno tudi pomagala. S kratka: v štirinajstih dnevih je bil vže na nogah, ozdravljen na duhu in telesi. Prva pot mu je bila k Ratarjevim, pogledat, kako je Malki. Tudi nji se je noga hitro celila; opiraje se na palico je vže lahko hodila, po sobi. Vender prezgodaj se je spravila na noge. Kostí se še niso bile dovolj trdno zarastle in hodeč jih je nekoliko premaknila. Zato pa še več kakor mesec dnij ni imela popolnoma dobre noge in je pozneje za spoznanje šepala.

Ko je šla prvič v šolo, bil je prevesel dan za njo, za vse tovarišice in tovariše, vzlasti pa za Ščinkovčevega Petra. Nič se ji niso rogali, ker se je pri hoji nekoliko nagibala na stran, kakor se sploh ne smemo nikoli takim ubožcem, pa tudi tekli niso po poti, da bi ji ne bilo hudo, ko bi morala zaostajati za drugimi. Sploh so bili odslej otroci gajske šole najrédnejši daleč na okrog ter so ubogali učitelja, kadar jih je svaril, naj se ne kepajo, ne skačejo, ne letajo neprevidno, ne plezajo po drevesih, ne hodijo po ograjah in drugih nevarnih krajih. Saj jih je izučila lastna skušnja, kaj se lahko zgodi celó v nedolžni šali. Še Gradišnikov Jurij se je predrugačil, menda se je večkrat domislil vseskozi resničnega reka: „Nesreča nikoli ne spi.“